

ZOFIA DASZYŃSKA – GOLIŃSKA
(1860 – 1934)

Zofia Emilia Daszyńska-Golińska de domo Poznańska, urodziła się 6 sierpnia 1860 r. w Warszawie w zubożałej rodzinie ziemiańskiej. Ojciec Damian Poznański był administratorem dóbr, ogromnie przywiązany do ziemi. Był agronomek, a wykształcenie zyskał w szkole Wyższej w Marymoncie. Matka, Aniela z Puternickich, córka lekarza z Warszawy nie umiała pogodzić się z życiem na wsi. Zofia Daszyńska-Golińska wyrastała w rodzinie, gdzie dbano o jej rozwój i wpajano, że musi umieć na siebie zapracować. Rodzeństwo jej posiadało zdolności artystyczne, których jak sama mówiła, jej brakowało. Bardzo wcześnie zaczęła interesować się nauką i zagadnieniami społecznymi. Dostrzegała złe położenie materialne ludzi, budziło to w niej potrzebę niesienia pomocy i poświęcenia.

Ukończyła gimnazjum rządowe w Warszawie (ostatnie lata w Lublinie). Studiowała ekonomię na Uniwersytecie w Bazylei, gdzie jako pierwszej kobiecie pozwolono jej obronić doktorat. Tam poznała swojego przyszłego męża Feliksa Daszyńskiego (1863-1890), brata Ignacego Daszyńskiego – przyszłego premiera Polski. W 1888 roku zawarła z nim związek małżeński, który z powodu przedwczesnej śmierci Feliksa trwał tylko dwa lata. Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych (1891) wyjechała na dalsze studia do Wiednia, gdzie korzystała z prywatnych konsultacji, bowiem kobiety nie mogły studiować na uniwersytecie w Wiedniu. W latach 1892-94 uczestniczyła aktywnie jako wykładowca w działalności Uniwersytetu Latającego. I włączyła się w działalność ruchów socjalistycznych za co została relegowana z Polski. Wyjechała zatem do Berlina gdzie kontynuowała studia ekonomiczne jako docent prywatnej Akademii im. Humboldta.

Tęsknota za krajem sprawiła, że nie przedłużyła pobytu w Berlinie i w 1896 roku wróciła do kraju i zamieszkała w Krakowie. W 1896 roku wychodzi powtórnie za mąż za Stanisława Golińskiego (1868–1931) botanika (absolwenta Instytutu Pomologicznego w Prószkowie pod Opolem).

Do początku I wojny światowej wyładała na Uniwersytecie Ludowym im. A. Mickiewicza w Krakowie, w Szkole Gospodarstwa Domowego we Lwowie oraz na Kursach Baranieckiego w Krakowie. W 1911/1912 r. współorganizowała Szkołę Nauk Politycznych i Społecznych, w której wykładał między innymi Józef Piłsudski. W niepodległej Polsce od 1919 jest profesorem Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie. W pracach naukowych zajmowała się głównie historią gospodarczą, historią myśli ekonomicznej, demografią i socjologią pracy.

W latach 1918–1921 pracowała w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej, a w latach 1928–1930 była senatorką RP II kadencji z listy BBWR, gdzie pracowała zwłaszcza w komisjach zajmujących się polityką społeczną.

Choć jej domeną była ekonomia, interesowały ją taternictwo i archeologia. Brała też aktywny udział w działalności społecznej, szczególnie silnie angażując się w walkę z alkoholizmem oraz walcząc o równouprawnienie kobiet.

Była członkinią Klubu Politycznego Kobiet Postępowych. Polska ekonomistka, historyczka gospodarki, socjolożka i działaczka społeczna, polityk socjalistyczna i feministka wniosła ogromny wkład w działania na rzecz nadania praw wyborczych kobietom w wolnej Polsce. Zostawiła po sobie ogromny dorobek publikacyjny świadczący o jej poglądach, szerokich zainteresowaniach i dużej wrażliwości społecznej.

Zmarła 19 lutego 1934 roku w Warszawie i została pochowana na Powązkach .

O roli Kobiety Polskiej w okresie tworzenia się polskiej państwowości pisała w jednej ze swoich publikacji:

„Chlubny egzamin z uczuć i czynów obywatelskich zdała kobieta w Polsce. Wieśniaczka na roli w Galicji w Poznańskim wykonywa wszystkie prace za odciągniętych do armji synów, ojców, mężów i braci.

Na obczyźnie w Rosji, czy w miastach Austrii kobiety obejmują opiekę nad jeńcami, zakładają szkoły i ochrony, zajmują się ludnością ewakuowaną, przychodzą wszędzie w pomoc nieszczęsnym tłumom wygnańców.

W Królestwie kobiety zrzeszone w Ligach Pogotowia Wojennego zrozumiały pierwsze, że Polska tylko przez własny czyn zbrojny powstać może i od 1913 r. zorganizowały się ku pomocy i poparciu żołnierza polskiego. Skoro Legjony z upadkiem caratu spełniły swoją rolę Ligi Kobiet P. W. pracują wśród ludności cywilnej budzą odwagę ku niepodległości — szerzą polską rację stanu — podtrzymują wytrwałość iść wobec okupantów. Stają się naprawdę sercem narodu, a częstokroć i jego mózgiem.

Te nie osobiste, bo ani osobistą ambicją, ani interesem płci własnej kierowane wysiłki, budzą wśród kobiet przekonanie, że w imię interesu narodowego, w roli drugorzędnej pomocnic przejść powinny do czynnej roli współtwórczyń życia zbiorowego. Kwestja kobieca tj. sprawa równouprawnienia zdobycia praw politycznych równie jest ważną jak narodowe i wszechludzkie ofiarństwo, jak obowiązek służenia każdej dobrej sprawie.

W samej Lidze, założonej dla innych celów, powstają sekcje równouprawnienia, tworzy się silny centralny związek równouprawnienia kobiet — odbywa się zjazd w Warszawie we wrześniu 1917 r. zjazd, który pomimo oporu władz niemieckich wypadł imponująco.

Przede wszystkim zaś podnieść należy, że zrzeszają się różnorodne organizacje kobiece czego, dowodem Warszawa, Lwów i Kraków, złożone z osób różnych przekonań politycznych i religijnych, poświęcone różnym celom — bo w jednośi siła, a wszystkie kobiety zjednoczyć się muszą, aby uzyskać prawa polityczne, dać Polsce nowy czynnik publicznego życia, kobiecy intelekt i pełnię kobiecego uczucia w celu ugruntowania siły, jednośi państwowej i niepodległości.

Nie bez zabiegów i starań ze swej strony otrzymują zatem Polki prawa polityczne — ale jako owoc dojrzały w słońcu ich działalności i pod ciepłym miłości ojczyzny w czyny wcielanej.”

Wiele wysiłku włożyła w działalność społeczną, w zwalczanie przyczyn biedy i bezrobocia, napisała projekt ustawy: „O ochronie pracy kobiet i młodocianych”. Golińską cechowała wielka żywość umysłu i niezwykle wszechstronne zainteresowania. Była kobietą posiadającą ogromną energię, chęć i zapał do działania. Dlatego też całe życie poświęciła pracy zawodowej, społecznej i politycznej. Jej wszechstronna twórczość naukowa obejmowała zarówno rozprawy monograficzne, jak i drobne publikacje popularyzatorskie, teoretyczne i syntetyczne. Mimo olbrzymiej wszechstronności, głównym przedmiotem jej zainteresowań była ekonomia polityczna i historia gospodarcza, a w ich obrębie zagadnienia demograficzne.

Liczne swe prace poświęciła też zagadnieniom socjologii pracy, ochronie i higienie pracy, pracy młodocianych. Również wieś i jej problemy znalazły się w kręgu jej zainteresowań, pisała o uprzemysłowieniu rolnictwa, stosunkach agrarnych i reformie rolnej.

Była redaktorem „Biblioteczki dzieł społeczno-ekonomicznych”- 11 tomików, w których opisała zapomnianych ekonomistów polskich, przytaczając ich dzieła w skróconych tekstach.

Dr. ZOFJA DASZYŃSKA-GOLIŃSKA
Prac. WOLNEJ WSPÓLNOTY POLSKIEJ

2271

POLITYKA SPOŁECZNA

(ECONOMIE SOCIALE)

BIBLIOTEKA
AKADEMII HANDLOWEJ
W KRAKOWIE

L. Inw. 1517/33

*Dr. Zofja Daszyńska-Golińska
Prac. Wolnej Wspólnoty Polskiej
1933*

BIBLIOTEKA
AKADEMII HANDLOWEJ
W KRAKOWIE

5856

WARSZAWA — 1933

WARSZAWA: WYDAWCTWA "WOLNEJ WSPÓLNOTY POLSKIEJ"
Z FUNDACJI FINANSOWA MIN. OPIEKI SPOŁECZNEJ

Ponad 70 prac z dziedziny ekonomii społecznej, statystyki, o tematyce społecznej i kobiecej, publikowanych w języku polskim, francuskim i niemieckim, m.in. "Ekonomia społeczna" (t. I-II, Warszawa 1906-07), "Utopia najbliższej przyszłości" (1907), "Rozwój i samodzielność gospodarcza ziem polskich" (Warszawa-Kraków 1924), "Polityka społeczna" (Warszawa 1933). Autorka artykułów w "Ateneum", "Głosie", "Prawdzie", "Przeglądzie Tygodniowym" i

szwajcarskim "Sozialistische Monatshefte". Jej spuścizna (artykuły, materiały warsztatowe i korespondencja) znajduje się w Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy.

Dr. ZOFJA DASZYŃSKA GOLIŃSKA (prof. W. W. P.)

KWESTJA KOBIECA A MAŁŻEŃSTWO

ODCZYT, WYPOWIEDZIANY W DN. 4/IV 1924 R.
W AULI UNIW. WARSZ. Z SERJI ODCZYTÓW URZĄDZANYCH
PRZEZ POLS. TOW. EUGENICZNE „O MAŁŻEŃSTWIE”.

SKŁAD GŁÓWNY w BIURZE „PROMIENI” WIDOK 19, TEL. 234-84.

1925.

Druk. Instytutu Głuchoniem. i Ociemn. w Warszawie, pl. Trzech Krzyży 4-6.

KWESTJA KOBIECA A MAŁŻEŃSTWO

podała

Dr ZOFJA DASZYŃSKA-GOLIŃSKA (prof. W. W. P.).

Odczyt, wypowiedziany w dn. 4/IV 1924 r. w auli Uniw. Warsz. z serji odczytów
urządzanych przez Pols. Tow. Eugeniczne „O Małżeństwie”.

W publikacji „Kwestia kobieca a małżeństwo” porusza między innymi problem wolności kobiet i ich praw .

„Od lat 80 i 90-ych zeszłego stulecia miały kobiety prawo głosu w Nowej Zelandji, czynne i bierne prawa wyborcze w Australji i w dziewięciu stanach A. Puł. (Wyoming, Colorado, Itaka, Utah, Washington, Kalifornja, Arizona, Kansas, Oregon, Alaska). W Europie jednak oprócz Finlandji, Danji, Norwegji polityczne równouprawnienie kobiet — to zdobycz powojenna. Idzie ono jednak tak szybko, że przewidywać można bliskie nadanie praw równych w krajach, które jak Francja, Włochy, Szwajcarja, Rumunja czy Jugosławja dotąd nie dopuściły do urny wyborczej ani do parlamentu swoich obywaterek. W krajach równych praw okazało się, że liczba wyborczyń nie ustępuje liczbie wyborców; kobiety dzielą się tak samo na stronnictwa, z większym , bodaj fanatyzmem i uporczywością wyznają ich programy. Równocześnie z dopuszczeniem kobiet do życia publicznego torują sobie drogę prądy humanitarne, domagając się specjalnej opieki państwa i organów administracyjnych, któreby je wzięły w ręce. Symptomat to znamieny, kobiety są zawsze ich zwolenniczkami, a często inicjatorkami. Dość wymienić olbrzymiejący z roku na rok ruch pacyfizmu, w którym najwybitniejszą odgrywa rolę **Międzynarodowa Liga Kobiet dla pokoju i wolności**.

Liga powstała jeszcze w 1915 r. w Hadze, już wtedy łącząc w międzynarodowym kongresie kobiety obu stron walczących i krajów neutralnych. (...)

Polityka kobiet nawet wśród szalejącej burzy wojennej była polityką pokoju, a cywilizacja przyszłości, (...) musi wesprzeć się na elementach humanitaryzmu, musi dążyć w każdym kraju do tworzenia ludowego państwa pracy, którego celem nie będzie zabór, wojna i rozszerzanie rynków zbytu, ale zdrowie, zadowolenie i rozwój intelektualny jak najszerzych mas. Nowe wartości, jakie wnoszą kobiety już obecnie do życia politycznego, mówią wyraźnie o tym kierunku polityki.

A zatem w sejmie finlandzkim, gdzie w 1917 r. zasiadało 19 kobiet (a w 1911 — 14), wnioski kobiece dotyczyły prohibicji napojów alkoholowych, reform socjalnych, zmiany kodeksu karnego wobec nieletnich przestępców, podniesienia moralności publicznej przez zniesienie reglamentowanej prostytucji, reformy więzień, ochrony dzieci itp. (...)

Tak samo i w sejmie ustawodawczym Rzeczypospolitej Polskiej, jakkolwiek sarkano na zbytnią bierność postów kobiecych, w ich ręku były właśnie wnioski, dotyczące postępów oświaty i humanitaryzmu. Wszak nie kto inny tylko **poseł Moczydłowska** przeforsowała ustawę w sprawie napojów alkoholowych, **pos. Sokolnicka** referowała sprawy wyższych uczelni i ich statuty, **pos. Praussowa** ustawę o opiece społecznej, **P. Ładzina** ustawę o ochronie pracy kobiet młodocianych, **pos. Balicka** zniesienie ograniczeń praw kobiety zamężnej w kodeksie cywilnym. **P. Kosmowska**, jako sekretarz komisji spraw zagranicznych, potrafiła przetrwać burzliwe zmiany jej kierownictwa oraz składu i utrzymać ciągłość pracy, a **pos. Moraczewska** pomimo karności partyjnej P. P. S. odważyła się oddać głos za konstytucją z 17 marca,

jakkolwiek klub jej ze względów taktycznych się abstynował.

Gorliwość, pracowitość, odwaga cywilna, łagodzenie przeciwieństw w interesie dobra ogólnego, cnoty niezbędne w życiu publicznym przenoszą płaszczyzny z ognisk domowych na teren sejmowy. Humanitaryzm i ustawy w służbie ludu, to są nowe wartości, które dodają do kultury przyszłości. Że ta kultura musi być inna od dotychczasowych rozumiemy wszyscy, gdyż ona jedynie uratować może zdobycze cywilizacji i nauki, wobec demokratyzacji społeczeństw, wkraczającej siedmiomilowemi ale i ciężkimi butami na niwę kulturalną i polityczną."

Prowadziła walkę o równouprawnienie kobiet działając w Tow. Pomocy Naukowej dla Kobiet, uczestniczka Zjazdów Kobiet Polskich w Zakopanem (1899) i Krakowie (1905), 1905-08 uczestniczyła w walce o reformę wyborczą prowadzonej przez ruch kobiecy w Galicji. Od 1909 wykładowca w Tow. Kursów Naukowych, od 1910 w pierwszej szkole partyjnej PPS w Krakowie. Założyła robotnicze stowarzyszenie abstynenckie "Trzeźwość", przez wiele lat pracowała w stowarzyszeniach "Eleuteria" i "Przyszłość", zajmujących się walką z alkoholizmem. Podczas I wojny światowej kierowała Biurem Prac Ekonomicznych w Naczelnym Komitecie Narodowym, pracowała w Lidze Kobiet Pogotowia Wojennego, współpracowała z Polskim Skarbem Wojskowym. W Polsce niepodległej od 1918 pracowała w referacie pracy kobiet i młodocianych Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej i jednocześnie była profesorem ekonomii politycznej WWP w Warszawie. Po przewrocie majowym 1926 popierała sanację.

Dr. ZOFIA BARDYŃSKA-GOLINSKA

PRAWO WYBORCZE KOBIEC

Międzynarodowy Związek Polaków Skierowanych Koleją
w Warszawie

WARSZAWA ..... 1919.
DROGĄ DO WYMIARU SIŁY, PLAC WARSZAWSKI 4

**Senator Zofia Daszyńska-Golińska
II Kadencja Senatu RP (1928-1930)**